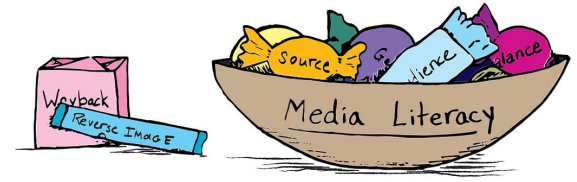

Medialukutaito muuttuu – mitä se onkaan tekoälyn aikakaudella

Leena Vainio
14.11.2023
IT-kouluttajien syysseminaari

Miksi mediakasvatus on nyt erittäin tärkeää

- EU:n arvioiden mukaan vain 54 prosentilla Euroopan kansalaisista on vaadittava digitaalisten taitojen taso.
- Keskimäärin 74 prosenttia eurooppalaisista pitää väärää tietoa kansallisena ongelmana.
- 36 prosenttia tuntee epävarmuutta disinformaation tunnistamisessa.
- 57 prosenttia on huolissaan tekoälyn käytöstä, ja vain joka viides eurooppalainen luottaa siihen, että tunnistaa tekoälyn luoman sisällön.
- EU:n lainsäädäntö asettaa jäsenvaltioille vaatimuksen "toteuttaa toimenpiteitä medialukutaidon kehittämiseksi".

“Disinformaation synnyttämää yhteiskunnallista vahinkoa ennaltaehkäistäkseen hallitus päivittää strategisen viestinnän toimintamallin sekä vahvistaa ja huomioi informaatiopuolustuksen osana uudistettavaa kyberturvallisuusstrategiaa. Hallitus huomioi disinformaation torjunnassa molemmat kansalliskielet sekä muunkielisen viestinnän. Opettajien valmiuksia kasvattaa oppilaita kriittiseen medialukutaitoon sekä tietoisuuteen kyberriskeistä vahvistetaan laajan yhteiskunnallisen resilienssin lujittamiseksi.”

Petteri Orpon [hallitusohjelmasta](#) 16.6.2023

Kansallisen lukutaitostrategian kolme suuntaviivaa:

- 1) Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita
- 2) Vahvistetaan monilukutaito-osaamista ja
- 3) Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa.

[Kansallinen lukutaitostrategia 2030](#)
[OPH lukutaito-ohjelma](#)

Mitä on medialukutaito

Provision - Participation - Protection Lähde: European Audiovisual Observatory (EAO)

Mediakoulutus kaikille kansalaisille

Kaikkien kansalaisten osallistuminen yhteiskuntaan (kulttuuri ja taloudellinen toiminta)

Kaikkien sitä tarvitsevien kansalaisten suojelu (ikä, työkyvyttömyys tai tulot)

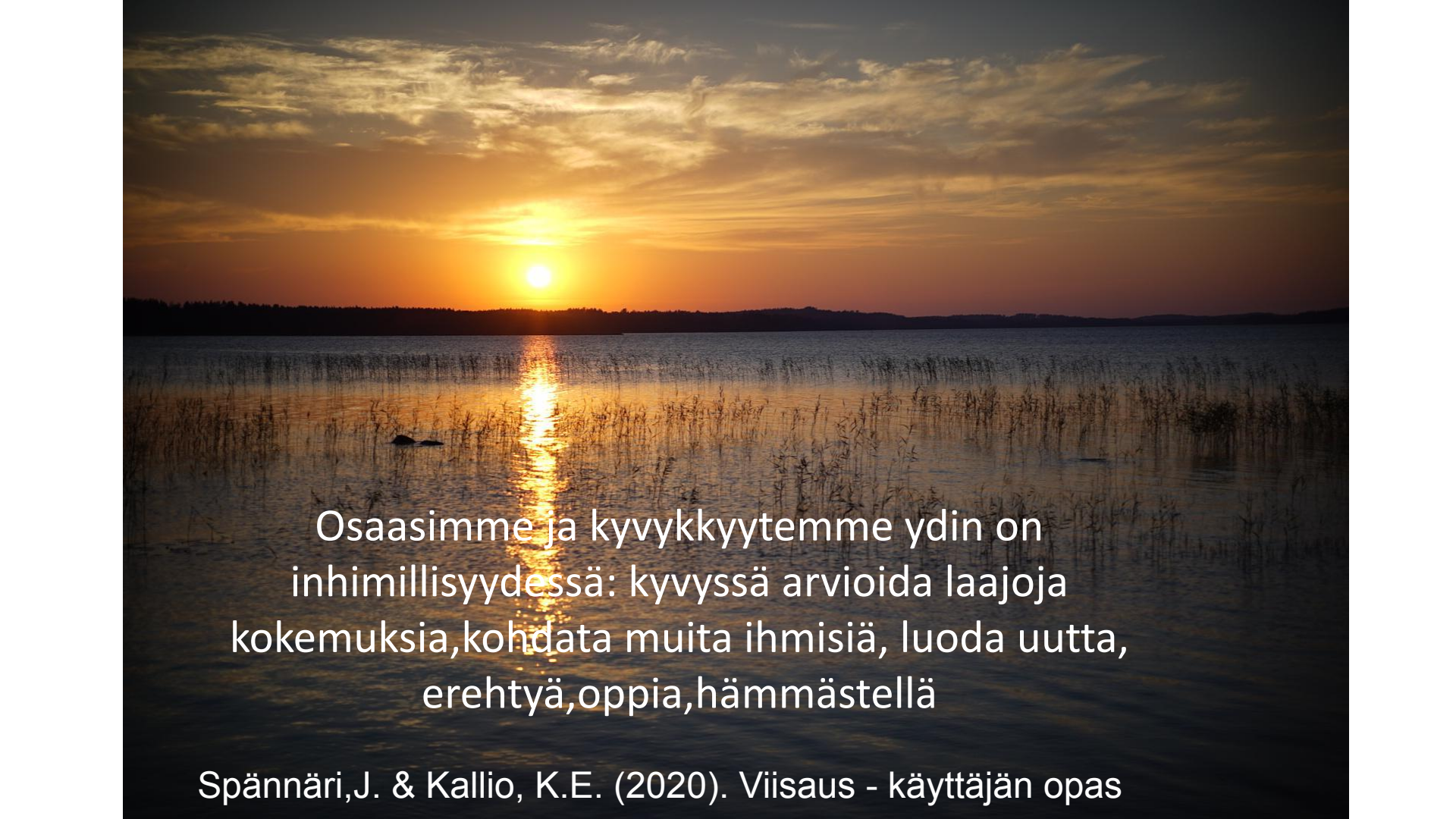
"Medialukutaidon osa-alueita ovat tulkinnan taidot, tuottamisen taidot ja luovuus, median käyttötaidot, tiedonhakutaidot ja kriittisyys, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, osallistumisen ja vaikuttamisen taidot sekä elämänhallinta." (Mediakasvatusseura)

Tekoäly ja sen vaikutus medialukutaitoon on kaksiteräinen miekka

- + Tehokas tiedon analysointi - seuloo läpi valtavia määriä dataa
- + Tarjoaa sisältösuosituksia
- + Deepfake-tunnistus

- Deepfake ja manipulointi
- Algoritminen harha
- Yliiluottamus tekoälyyn

Medialukutaidon vahvistaminen

- Uutisten ja tiedon hankinta ja ymmärtäminen vaatii välttämättömiä kriittisen ajattelun taitoja
- Ajattelun taitoja - ajattelun prosessien kehittymistä - älyn kehittämistä
- Lähdekriittisyys
- Yhdessä pohtimista, ihmettelemistä -sosiaalista oppimista
- Yleissivistys on entistä tärkeämpää - osaamista on oltava kaikilla tasoilla
- Teknologia ei ratkaise kaikkea, tarvitaan samaan aikaan kulttuurista muutosta

Osaasimme ja kyvykkyytemme ydin on
inhimillisyydessä: kyvyssä arvioida laajoja
kokemuksia, kohdata muita ihmisiä, luoda uutta,
erehtyä, oppia, hämmästellä

Spännäri, J. & Kallio, K.E. (2020). Viisus - käyttäjän opas